

Tomas Lerøy
Hoplandssjøen 47
5943 AUSTRHEIM

Trondheim, 11.06.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/2407

Saksbehandler:
Helle Annfelt Høverstad

Endelig avgjørelse - søknad om utsetting av siktgran til skogbruksformål gnr./bnr.156/3 i Austerheim kommune, Hordaland

Miljødirektoratet har etter behandling av klagen kommet til at Fylkesmannen i Hordaland sitt vedtak av 28.01.2014 stadfestes. Klagen tas ikke til følge.

Miljødirektoratet viser til oversendelse fra Fylkesmannen i Hordaland av 3.3.2014 om klage på avslag på søknad om tillatelse til utsetting av utenlandsk treslag.

Sakens bakgrunn

Tomas Lerøy søkte 16. mai 2013 om tillatelse til utsetting av 14500 sitkagran (*Picea sitchensis*) på et 59 dekar stort område på sin eiendom gnr.156 bnr.3 i Austrheim kommune i Hordaland.

Fylkesmannen i Hordaland avslo søknaden ved vedtak 28.1.2014. Avslaget ble påklaget 2.3.2014. Etter forberedende klagebehandling opprettholdt Fylkesmannen sitt vedtak. Saken ble oversendt Miljødirektoratet for endelig klagebehandling 3.3.2014.

Klagerett og klagefrist

Klagen er fremsatt av Tomas Lerøy, som er part i saken og kan påklage vedtaket, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven, fvl.) § 28.

Klagen er fremsatt innenfor klagefristen satt av Fylkesmannen i Hordaland iht. forvaltningsloven § 29 fjerde ledd, jf. Fylkesmannens vedtak 17.2.2014.

Direktoratet kan etter fvl. § 34 prøve alle sider av saken, herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Direktoratet kan selv treffe vedtak i saken, eller oppheve Fylkesmannens vedtak og sende saken tilbake til Fylkesmannen til helt eller delvis ny behandling.

Rettslig grunnlag

Klagen behandles iht. forskrift 25. mai 2012 nr.460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål (heretter også kalt forskriften), jf. lov 19.juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven, nml.) kap. IV, samt nml. §§ 8 til 12 jf.§ 7 og

forvaltningsloven.

Anførsler i klagen

Det anføres i klagen at området som søkes tilplantet er driftsteknisk enkelt å drive, med god tilknyttet infrastruktur, at området vil gi god rotnetto og derfor også vil være attraktivt å hogge i fremtiden.

Klager hevder at bestandet sannsynligvis vil hogges etter 50-60 år, og at frøsetting for sitkagran som står tett i store bestand ikke starter før tidligst 30-35 års alder. Klager mener det er liten sjanse for langdistansespredning fra bestandet, samt at påstander om at det er stor spredning fra sitkagran er basert på enkeltstående trær og svært små bestand i hager eller leplantinger og at det er mindre spredning fra bestand som er etablert med tanke på skogproduksjon.

Klager mener den omsøkte utsettingen ikke vil bidra til merkbar økt samlet belastning på økosystemet da det allerede er plantet mye sitkagran i området, samt at det vil være lite annen sitkagran i området når den omsøkte utsettingen blir frøbærende, da eksisterende utplantinger for en stor del er plantet mellom 1960 og 1985.

Endelig mener klager at norsk gran vil gi dårligere produksjon og redusert kvalitetsutvikling enn sitkagran på det omsøkte området.

Klager fremhever også at utsettingen vil være et viktig tilskudd til økonomien i gardsbruket.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen mener den omsøkte utsettingen vil kunne medføre uheldige følger for naturmangfoldet. Fylkesmannen vektlegger spredningsfare til omkringliggende områder og mener den omsøkte utsettingen vil øke den samlede belastningen fra sitkagran i området og i Austrheim kommune, som allerede er stor. Fylkesmannen viser også til arbeid med fjerning av sitkagran i kommunen og i nærheten av det omsøkte området. Videre mener Fylkesmannen at det omsøkte området ikke er optimalt for sitkagran, og at norsk gran vil være et godt alternativ.

Miljødirektoratets vurdering

Tillatelse til utsetting av utenlandske treslag reguleres av forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Formålet med forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, jf. § 1. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet vektlegges, herunder særlig uheldige følger for biologisk mangfold, jf. forskriften § 7 første ledd. I tillegg skal prinsippene i nml. §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer for vurderingen, jf. nml. § 7.

«Naturmangfoldet» omfatter biologisk, geologisk og landskapsmessig mangfold, jf. nml. § 3 bokstav i). «Biologisk mangfold» omfatter mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse, jf. nml. § 3 bokstav c).

Kunnskapsgrunnlaget, nml. § 8

Beslutning i saken skal være i tråd med nml. § 8 som stiller krav om at kunnskapsgrunnlaget i saken så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. I tillegg stiller forvaltningsloven krav om at saken skal være så godt opplyst som mulig, jf. § 17 første ledd første punktum.

Direktoratet har i denne saken vurdert informasjonen som fremkommer av søknaden og klagen, innspill til Fylkesmannens høring av saken og Fylkesmannens vedtak, i tillegg til Artsdatabankens svarteliste 2012 med kriteriedokumentasjon, DN-utredning 8-2012 og Naturbase.

Direktoratet mener kunnskapsgrunnlaget i saken er i tråd med nml. § 8 og forvaltningsloven § 17. Kunnskapsgrunnlaget gjennomgås nærmere i det følgende.

Treslaget

Som Fylkesmannen skriver, er sitkagran oppført i Artsdatabankens svarteliste i kategorien svært høy risiko (SE). Arten scorer høyt både på aksene for invasjonspotensial og økologisk effekt. Sitkagran viser spredning inn i åpne kulturlandskaper og tørre arealer, kystlynghei og boreal hei, og da gjerne på forstyrret mark som vegkanter, hogstflater og jordekanter. Spredning av sitkagran ut fra plantede områder bidrar også til uønsket gjengroing. Et fremtidig varmere og fuktigere klima kan bidra til økt spredning av arten.

Utsettingsområdet

Det fremgår av Fylkesmannens saksbehandling at det omsøkte utsettingsområdet er småkupert, brakklagt naturbeitemark. Det går ei fuktig myr gjennom området og jorda er grunnlendt på koller og knauser. Det er derfor gode forhold for spredning fra området. Langs den østre grensen av eiendommen er det plantet en blanding av sitkagran og lerk, og i selve utsettingsområdet er det forekomster av selvspredd sitkagran og stedege arter. Området ligger tett inntil offentlig vei.

Omkringliggende områder

Området ligger i et relativt åpent åslandskap med en blanding av innmark, utmark og plantefelt, og med spredt bosetning. Det fremgår av referatet fra befaringen at det står spredt med småtrær fra andre plantefelt i hele området. Det er altså gode forhold for spredning til og etablering i omkringliggende områder. Fylkesmannen viser til flere områder med spesielle miljøverdier innenfor 2km fra utsettingsområdet. Den samla belastninga på landskapet skal allerede være stor i form av eksisterende utsettinger av sitkagran.

Uheldige følger for naturmangfoldet, forskriften § 7

Om den omsøkte utsettingen har uheldige følger for naturmangfoldet beror på en helhetsvurdering, der blant annet treslagets økologiske egenskaper og dets påvirkning på stedegent naturmangfold i det aktuelle området, for eksempel påvirkning på arter som forekommer naturlig på stedet, endring i miljøforholdene, genetisk innblanding og spredning til naturmiljøet, kan være relevante faktorer, jf. Miljøverndepartementets veileder til naturmangfoldloven kapittel II januar 2012 (heretter veilederen) s.11.

Det fremgår av eksisterende kunnskapsgrunnlag og Fylkesmannens saksbehandling og beskrivelse av utsettingsområdet at utsettingen ikke vil true registrerte spesielle naturverdier på utsettingsstedet. Samtidig framgår det i saken at det skal skogreises hvor det tidligere ikke har vært plantefelt. Et slikt tiltak vil medføre store endringer i økosystemet lokalt, ved at skog etableres, stedsnege lyskrevende arter påvirkes negativt, miljøforholdene endres, og fare for spredning til naturmiljøet etter hvert vil gjøre seg gjeldende. Således vil den omsøkte utsettingen medføre uheldige følger for naturmangfoldet på stedet.

Det fremgår av kunnskapsgrunnlaget at landskapet på og rundt utsettingsområdet er gunstig for både kort- og langdistansespredning av treslaget. Eksisterende forekomster av spredning, landskapets topografi og treslagets egenskaper tilsier at det vil være vanskelig å holde kontroll med spredning av sitkagran i området. Ukontrollert spredning av sitkagran vil kunne ha uheldige følger for naturmangfoldet rundt utsettingsområdet i form av tilstandsendringer og gjengroing. Direktoratet viser til Artsdatabankens rangering av sitkagran til svært høy økologisk risiko (SE). Direktoratet mener det er rimelig å legge til grunn at Artsdatabankens vurdering av spredningsrisiko også er relevant for utplantinger/bestander til skogproduksjon, ikke kun fra enkeltstående trær og svært små bestand. Direktoratet ser også hen til informasjonen fra Landbrukskontoret i Austrheim, Fedje og Radøy og Naturvernforbundet om at det allerede legges ned innsats og midler i å rydde sitkagran fra nærliggende områder. Direktoratet mener i likhet med Fylkesmannen at spredning fra plantefeltet også vil bidra til å påvirke beitemark og landskapsmessige kvaliteter i området negativt.

Vurderingen av om utsettingen vil medføre uheldige følger for naturmangfoldet skal også omfatte vurderinger av den samlede belastning økosystemet er eller vil bli utsatt for som følge av det omsøkte, tidligere, eksisterende og evt. fremtidige tiltak, jf. nml. § 10.

Det fremgår av søkers og Fylkesmannens beskrivelse av området at det er plantet betydelig med sitkagran i området. Klager fremhever at den omsøkte utsettingen utgjør en liten del av det totale areal utplantet sitkagran, og at det meste av tidligere utplanting vil være hogd når den omsøkte utsettingen vil begynne frøsetting. Prinsippet i nml. § 10 skal hindre en gradvis nedbygging av landskap, økosystemer, naturtyper og arter. Et 59 dekar stort utsettingsområde vil ha betydning for den totale samlede belastningen på et økosystem. Som nevnt skal den samlede belastning av både tidligere, eksisterende og evt. fremtidige tiltak vurderes. Spredning fra tidligere utsettinger av sitkagran vil ha betydning for den samlede belastningen på økosystemet. Risiko for spredning fra eksisterende utsettinger av sitkagran i området tillegges derfor vekt ved vurderingen av den samlede belastningen på økosystemet, selv om disse er frømodne tidligere enn den omsøkte utsettingen. Siden spredning av sitkagran allerede er et problem i området, vil ytterligere planting på nye arealer på sikt bidra til å øke den totale belastningen.

En fremtidig temperaturøkning vil kunne gi ytterligere økt spredning av fremmede treslag, inkludert sitkagran, i området, og dermed økt belastning på økosystemet.

Eksisterende kunnskapsgrunnlag tilsier etter direktoratets mening at det foreligger risiko for uheldige følger for naturmangfoldet av utsettingen. Førre var-prinsippet i nml. § 9 tillegges mindre vekt, da det etter direktoratets mening kan foretas en reell avveining mellom fordelene og de uheldige følger av tiltaket.

Andre viktige samfunnsinteresser, nml. § 14

Etter nml. § 14 skal tiltak etter loven avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Med andre viktige samfunnsinteresser forstås økonomiske, sosiale og kulturelle behov, og behovet for en effektiv ressursforvaltning.

Søker legger til grunn at utplanting av sitkagran på eiendommen vil kunne øke rotnetto på eiendommen sammenlignet med utplanting av andre treslag.

Fylkesmannens beskrivelse av utsettingsområdet tilsier imidlertid at det er usikkert om utsettingsområdet er bedre egnet for produksjon av sitkagran enn andre treslag. Påstanden om at sitkagran vil gi en mer effektiv ressursforvaltning enn bruk av norsk gran tillegges derfor mindre vekt.

Direktoratet er ikke kjent med at det foreligger andre viktige samfunnsinteresser som vil berøres positivt av tiltaket.

Helhetsvurdering

Direktoratet mener samlet sett det omsøkte tiltaket vil medføre uheldige følger for naturmangfoldet på og rundt utsettingsområdet. Direktoratet vektlegger særlig risikoen for spredning fra utsettingsområdet og uønsket etablering av sitkagran i omkringliggende områder. Direktoratet mener hensynet til å unngå slike følger i denne saken må veie tyngre enn hensynet til økt rotnetto på eiendommen. Direktoratet kan ikke se at det gjør seg gjeldende andre viktige samfunnsinteresser som tilsier at tillatelse bør innvilges.

Da direktoratet har funnet at spredning fra utsettingsområdet vil være vanskelig å kontrollere, anses det ikke mulig å avhjelpe de uheldige følgene av utsettingen med å sette vilkår for tiltaket.

På denne bakgrunn mener direktoratet den omsøkte utsettingen ikke bør tillates. Naturmangfoldloven § 11 og § 12 om hhv. kostnadene ved eventuell miljøforringelse og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder kommer ikke til anvendelse.

Vedtak

Miljødirektoratet tar ikke klagen til følge. Fylkesmannens vedtak om avslag på søknad om tillatelse til utsetting av sitkagran på gnr./bnr. 156/3 stadfestes.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages videre i forvaltningen, jf. fvl. § 28.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Gunn Paulsen
seksjonsleder

Kopi til:
Fylkesmannen i Hordaland Postboks 7310 5020 Bergen